

orientalisch

orientalisch /orien'ta:liʃ/ **I** *przym* [sztu-ka, kuchnia] orientalny, wschodni; **~e Kirchen** *lm* kościoły orientalne; **~er Tanz** *m* taniec orientalny

II *przysł* [brzmieć] orientalnie

orientieren /orien'ti:rən/ **I** *pch* **I** (udzielić informacji) poinformować (*jmdn über etw* + **A** kogoś o czymś) **II** *dial.* (orientować) skierować; **die Sendung orientiert die Zuschauer auf gesellschaftliche Probleme** program zwraca uwagę widzów na problemy społeczne

II *nph* **CH** informować (*über etw* + **A** o czymś)

III **sich orientieren** **I** (określać miejsce) zorientować się (*an etw* + **D** według czegoś); **sich gut im Dunkeln** ~ orientować się dobrze w ciemnościach; **sich gut nach der Karte** ~ orientować się dobrze według mapy **II** (zapoznać się) dowiadywać, -edzieć się (*über etw* + **A** o czymś); **er orientiert sich gut über den Inhalt des Buches** on orientuje się dobrze w fabule książki **III** książk. (skłaniać się) **sich an etw** + **D** ~ kierować się czymś; **langfristig orientierte Anleger** *lm* inwestorzy zorientowani na inwestycje długoterminowe; **politisch links/rechts orientiert sein** mieć poglądy lewicowe/prawicowe; **du kannst dich nicht immer an der Meinung anderer Leute** ~ nie możesz zawsze kierować się opinią innych ludzi

Orientierung /orien'ti:rʊŋ/ **ż** **I** (-, *tylko lp*) (rozeznanie) orientacja **ż**; **die räumliche** ~ orientacja przestrzenna; **die** ~ **verlieren** stracić orientację **II** (-, *-en*) książk. (poglądy) orientacja **ż**; **politische/sexuelle** ~ orientacja polityczna/seksualna; **die** ~ **an etw** + **D** nastawienie na coś; **die** ~ **der Politik an demokratischen Grundsätzen** kierowanie się w polityce zasadami demokratycznymi **III** (-, *-en*) **CH** (udzielenie informacji) poinformowanie *n*; (w większym gronie) spotkanie *n* informacyjne; **in der Firma gibt es heute eine** ~ w firmie odbędzie się dziś spotkanie informacyjne

Orientierungshilfe /orien'ti:rʊŋshɪlfə/ **ż** (-, *-n*) punkt *m* orientacyjny

Orientierungslauf /orien'ti:rʊŋslɔʊf/ *m* (-*els*, *+e*) bieg *m* na orientację

orientierungslos /orien'ti:rʊŋsloːs/ *przym* *st* [osoba] bez zmysłu orientacji

Orientierungspunkt /orien'ti:rʊŋspʊŋkt/ *m* (-*els*, *-e*) punkt *m* orientacyjny

Orientierungssinn /orien'ti:rʊŋsɪn/ *m* (-*els*, *tylko lp*) zmysł *m* orientacji

Orientierungsstufe /orien'ti:rʊŋsfʊːfə/ **ż** (-, *-n*) Szkol. (w Niemczech) *okres* mający na celu ukierunkowanie uczniów klas 5 i 6 do dalszej edukacji

Orientteppich /o'rienttɛpɪç/ *m* (-*s*, *-e*) dywan *m* perski

Original /origi'na:l/ *n* (-*s*, *-e*) **I** (autentyk) oryginał *m*; **ein Buch im** ~ **lesen** czytać książkę woryginalne; **vom** ~ **abweichen**

odbiegać od oryginału **II** *pot.* (ekscentryczny człowiek) oryginał *m*, dziwak *m*

original /origi'na:l/ **I** *przym* **I** (autentyczny) [dokument, podpis] oryginalny; **der Artikel wird in der ~en Verpackung geliefert** produkt dostarczany jest w oryginalnym opakowaniu **II** (samodzielny) [twórczość, pomysł] oryginalny

II *przysł* [zapakowany] oryginalnie; **~ erhalten bleiben** zachować się woryginalne

Originalausgabe /origi'nallaʊsga:bə/ **ż** (-, *-n*) wydanie *n* oryginalne

Originalfassung /origi'nalfasʊŋ/ **ż** (-, *-en*) wersja **ż** oryginalna; **ein Film in der sprachlichen** ~ film woryginalnej wersji językowej

originalgetreu /origi'nalɡɛtrɔy/ **I** *przym* *st* [odtworzenie, tłumaczenie] zgodny zoryginałem

II *przysł* [naśladować, przetłumaczyć] zgodnie zoryginałem

Originalität /originali'tɛ:t/ **ż** (-, *-en*) *zw lp* (kopii, produktu) oryginalność **ż**

Originaltitel /origi'nalti:tɪl/ *m* (-*s*, *-*) tytuł *m* oryginału

Originalton /origi'nalto:n/ *m* (-*els*, *tylko lp*) dźwięk *m* oryginalny; **ich hörte seine Stimme im** ~ słyszałem/słyszałam jego głos woryginalne

originell /origi'nɛl/ **I** *przym* *st* **I** (samodzielny) [dzieło, pomysł] oryginalny **II** *pot.* (niebanalny) [człowiek] pomysłowy

II *przysł* [pisać, wymyślić] oryginalnie

Orkan /or'ka:n/ *m* (-*els*, *-e*) orkan *m*, huragan *m*; **ein** ~ **der Begeisterung** przen. ogrom zachwytu *przen.*

orkanartig /or'ka:nla:ɡtɪç/ *przym* huraganowy także *przen.*

Ornament /orna'ment/ *n* (-*els*, *-e*) ornament *m*; **geometrische** ~e ornamenty geometryczne; **etw** + **A mit** ~en **verziern** ozdabiać coś ornamentami

ornamental /orna'menta:l/ **I** *przym* [ozdoba, motyw] ornamentalny, zdobniczy

II *przysł* [ozdabiać] ornamentalnie

Ornat /or'na:t/ *m* a. *n* (-*els*, *-e*) książk. ornat *m*

Ornithologie /ornito'lo:ɡə/ *m* (-*n*, *-n*), ~in **ż** (-, *-nen*) ornitologia *m*, **ż**

Ornithologie /ornitolo'ɡi:/ **ż** (-, *tylko lp*) ornitologia **ż**

Ort¹ /ort/ *m* (-*els*, *-e* a. *+er*) **I** (przestrzeń) miejsce *n*; **öffentlicher** ~ miejsce publiczne; **~ der Handlung** miejsce akcji; **der** ~ **des Verbrechens** miejsce zbrodni; **an diesem** ~ **passieren oft Unfälle** w tym miejscu często dochodzi do wypadków; **die Bücher stehen an ihrem** ~ książki stoją na swoim miejscu; **lass uns am üblichen** ~ **treffen** spotkajmy się tam, gdzie zwykle; **er ist der rechte Mann am rechten** ~ *przen.* (on) to właściwy człowiek na właściwym miejscu; **das ist nicht der** ~ **für derartige Gespräche** *przen.* to nie miejsce na takie rozmowy **II** (teren zabudowany) miejscowość **ż**; **von** ~

zu ~ **gehen** przemieszczać się z miejsca na miejsce; **ein mildes Klima macht diesen** ~ **attraktiv für Touristen** łagodny klimat stanowi o atrakcyjności tego miejsca **III** **CH**, daw. kanton *m*; **die dreizehn alten** ~e trzynaście starych kantonów

astronomischer ~ Astron. położenie ciała niebieskiego; **geometrischer** ~ Mat. miejsce geometryczne

am angeführten a. **angegebenen** ~ w miejscu uprzednio cytowanym; **an** ~ **und Stelle** (w danej pozycji) na miejscu; (natychmiast) od razu; **höheren** ~es wyższej instancji

Ort² /ort/ *n* (-*els*, *+er*) Gór. przodek *m*

vor ~ *pot.* na miejscu; **den Opfern vor** ~ **helfen** *pot.* pomóc ofiarom na miejscu

Örtchen /'œrtçən/ *n* (-*s*, *-*) **I** *zdr* (teren) mała miejscowość **ż**; **malerische** ~ malownicze miejsca **II** *pot.*, *euf.* (toaleta) wychodek *m* *pot.*; **aufs** ~ **müssen** pójść za potrzebą; **wo ist hier das stille** ~? gdzie się tu można załatwić?

orten /'œrtŋ/ *pch* **I** (namierzyć) z[lokalizować] [samolot, ławicę ryb] **II** (odkryć) znaleźć, -leźć [nowe trendy]

orthodox /orto'dɔks/ **I** *przym* *st* **I** Relig. [rabbi] ortodoksyjny książk. **II** (odnoszący się do prawosławia) [kościół, chrześcijanin] prawosławny **III** książk., *pejor.* (fanatyczny) [osoba, poglądy] zagorzały

II *przysł* **I** (według ścisłych zasad) [żyć] ortodoksyjnie książk. **II** (zgodnie z obrządkiem prawosławnym) [żenić się] według obrządku prawosławnego **III** książk., *pejor.* (rygorystycznie) [myśleć] sztywno

Orthodoxe /orto'dɔksə/ *m*, *ż* (-*n*, *-n*) *odm* *przym* prawosławny, -a; **Dialog** *m* **zwischen Katholiken und** ~n dialog między katolikami i prawosławnymi

Orthodoxie /ortodo'ksi:/ **ż** (-, *tylko lp*) **I** (fundamentalizm) ortodoksja **ż** książk. **II** Relig. prawosławie *n*

Orthografie /ortogra'fi:/ **ż** (-, *-n*) ortografia **ż**

orthografisch /orto'gra:fiʃ/ **I** *przym* [zasada, błąd] ortograficzny

II *przysł* [poprawny, niepoprawny] ortograficznie

Orthopädie /orto'pe:di:/ *m* (-*n*, *-n*), ~in **ż** (-, *-nen*) ortopedia *m*, **ż**

Orthopädie /ortope'di:/ **ż** (-, *tylko lp*) ortopedia **ż**

orthopädisch /orto'pe:diʃ/ *przym* [od-dział, buty] ortopedyczny; ~er **Apparat** *m* aparat ortopedyczny; ~e **Einlage** **ż** wkładka ortopedyczna

örtlich /'œrtliç/ **I** *przym* **I** Med. [znieczulenie, ból] miejscowy **II** (tulejszy) [władze] miejscowy, lokalny; **das** ~e **Telefonbuch** *n* miejscowa książka telefoniczna

II *przysł* **I** Med. [znieczulić] miejscowo **II** (na danym obszarze) [występować, padać] miejscami, lokalnie; ~ **begrenzt** ograniczony pod względem terytorialnym; ~

heftige Gewitter *lm* miejscami silne burze

Örtlichkeit /'œrtlicəkait/ *ż* (-, -en) 1 (obszar) teren *m* 2 (przestrzeń) miejsce *n* 3 pot., euf. (toaleta) ustronne miejsce *n* euf.

Ortsangabe /'œrtsʌnga:bə/ *ż* (-, -n) podanie *n* miejsca

ortsansässig /'œrtsʌnzəsɪç/ *przym* [społeczństwo, przemysł] miejscowy

Ortsausgang /'œrtsʌusɡaŋ/ *m* (-[e]s, +e) wyjazd *m* z miejscowości, wylot *m*

Ortsbestimmung /'œrtsbəʃtɪmʊŋ/ *ż* (-, -en) 1 (lokalizacja) określenie *n* położenia 2 Jęz. okolicznik *m* miejsca

Ortschaft /'œrtʃaft/ *ż* (-, -en) (mała) miejscowość *ż*

Ortseingang /'œrtsəɪŋɡaŋ/ *m* (-[e]s, +e) wjazd *m* do miejscowości, wlot *m*

ortsfremd /'œrtsfremt/ *przym* [osoba, firma] nietutejszy; **~e Gäste** *lm* przyjezdni goście; **~e Kennzeichen** *lm* obce numery rejestracyjne

ortsgebunden /'œrtsɡəbʊndŋ/ *przym* [stanowisko pracy, środki lecznicze] miejscowy; **sie ist** ~ ona jest przywiązana do swojej miejscowości

Ortsgespräch /'œrtsɡəʃpʁɛːç/ *n* (-[e]s, -e) rozmowa *ż* miejscowa

Ortsgruppe /'œrtsɡrupə/ *ż* (-, -n) miejscowa grupa *ż*

Ortskenntnis /'œrtskəntnɪs/ *ż* (-, -se) znajomość *ż* miejscowości a. okolicy; **gute** ~se dobra znajomość miejscowości a. okolicy

ortskundig /'œrtskʊndɪç/ *przym* st [osoba] znający okolice; **~e Fahrer** *lm* kierowcy mający rozeznanie w terenie; **~er Reiseführer** *m* zorientowany w terenie przewodnik wycieczki

Ortsname /'œrtsna:mə/ *m* (-ns, -n) nazwa *ż* miejscowości

Ortsnetz /'œrtsnɛts/ *n* (-es, -e) Elektr., Telekom. miejscowa sieć *ż*

Ortschild /'œrtsʃɪlt/ *n* (-[e]s, -er) tablica *ż* z nazwą miejscowości

Ortstarif /'œrtstari:f/ *m* (-s, -e) taryfa *ż* miejscowa

Ortsteil /'œrtstɛɪl/ *m* (-[e]s, -e) część *ż* miejscowości; **der älteste** ~ **der Stadt** najstarsza dzielnica miasta

ortsüblich /'œrtsy:plɪç/ *przym* st urz. [ceny, zarobki] miejscowy; **~e Sitte** *ż* przyjęty (w danej miejscowości) zwyczaj

Ortsverkehr /'œrtsfɛʁkɛ:v/ *m* (-[e]s, tylko *lp*) komunikacja *ż* lokalna a. miejscowa

Ortswechsel /'œrtsvɛksl/ *m* (-s, -) zmiana *ż* miejsca zamieszkania

Ortszeit /'œrtstsaɪt/ *ż* (-, -en) czas *m* miejscowy a. lokalny

Ortung /'œrtʊŋ/ *ż* (-, -en) Lotn., Żegl. namiar *m*
Öse /'œ:zə/ *ż* (-, -n) 1 (otwór do przewleczenia sznura) uszko *n*, oczko *n* 2 (pętla) kluczek *ż* pot.

■ **mit Haken und ~n** pot., Sport → **Haken**

Ossi /'ɔsi/ *m* (-s, -s) a. *ż* (-, -s) pot., pejor. mieszkaniec *m*, -ka *ż* byłej NRD; ~s enerdowcy pot.

Ost /'ɔst/ *m* (-[e]s, tylko *lp*) Meteor., Żegl. wschód *m*; **Kurs nach** ~ kierunek wschodni a. na wschód; **Winde** *lm* aus ~ wiatry ze wschodu; **der Wind drehte auf** ~ wiatr zmienił się na wschodni; (**Bahnhof** *m*) **München** ~ (dworzec) Monachium Wschodnie

Ostafrika /'ɔst'la:frika, ɔst'la:frika/ *n* (-s, tylko *lp*) Afryka *ż* Wschodnia

Ostalgie /'ɔstal'gi:/ *ż* (-, tylko *lp*) ostalgia *ż* (tęsknota za czasami NRD)

Ostasien /'ɔst'a:ziən/ *n* (-s, tylko *lp*) Azja *ż* Wschodnia

Ostberlin /'ɔstber'li:n/ *n* (-s, tylko *lp*) Berlin *m* Wschodni

Ostbeskiden /'ɔstbeski:dŋ/ tylko *lm* Bieszczady *lm*

Ostblock /'ɔstblo:k/ *m* (-s, tylko *lp*) Hist., Polit. blok *m* wschodni; **Zusammenbruch** *m* des ~s upadek bloku wschodniego

ostdeutsch /'ɔstdɔɪtʃ/ *przym* [gospodarka, ludność] wschodnioniemiecki; **~e Bundesländer** *lm* wschodnie kraje związkowe; **~e Städte** *lm* miasta wschodnich Niemiec

Ostdeutsche /'ɔstdɔɪtʃə/ *m*, *ż* (-n, -n) odm *przym* mieszkaniec *m*, -ka *ż* wschodnich Niemiec

Ostdeutschland /'ɔstdɔɪtʃlant/ *n* (-s, tylko *lp*) 1 Geog. wschodnie Niemcy *lm* 2 Hist., Polit. Niemcy *lm* Wschodnie

Osten /'ɔstŋ/ *m* (-s, tylko *lp*) 1 (strona świata) wschód *m*; **der Weg biegt nach** ~ **ab** droga skręca na wschód; **der Wind weht aus** ~ wiatr wieje ze wschodu; **im** ~ **von etw** + **D** na wschodzie czegoś; **die Fenster gehen nach** ~ **hinaus** okna wychodzą na wschód 2 (część kraju, regionu, kontynentu) wschód *m*; (obszar geograficzno-kulturowy) Wschód *m*; **der** ~ **Polens** wschód Polski; **in den** ~ **umziehen** przeprowadzić się na Wschód; **zeitweise Niederschläge** *im* ~ des **Landes** przelotne opady na wschodzie kraju 3 pot. (o dawnej NRD) Niemcy *lm* Wschodnie

□ **der Ferne/Mittlere/Nahe** ~ Daleki/Środkowy/Bliski Wschód

ostentativ /'ɔstɛnta'ti:f/ książk. 1 *przym* [milczenie, gest] ostentacyjny książk.

11 przysł [pokazać] ostentacyjnie książk.; **etw** + **A** ~ **machen** robić coś na pokaz

Osteoporose /'ɔsteopo'ro:zə/ *ż* (-, -n) osteoporoza *ż*, zrzeszotowanie *n* kości

Osterei /'ɔ:stɛɪ/ *n* (-[e]s, -er) (jajko barwione) pisanka *ż*; (z czekolady) jajko *n* wielkanocne; **~er suchen** [dzieci] szukać jajek wielkanocnych

Osterferien /'ɔ:stɛfɛ:rɪən/ tylko *lm* ferie *lm* wielkanocne; **Beginn** *m* der ~ początek przerwy wielkanocnej

Osterfest /'ɔ:stɛfɛst/ *n* (-[e]s, -e) Wielkanoc *ż*; **ich wünsche dir ein frohes** ~ **zyche** ci radosnych Świąt Wielkiej Nocy

Osterglocke /'ɔ:stɛglɔkə/ *ż* (-, -n) żonkil *m*

Osterhase /'ɔ:stɛha:zə/ *m* (-n, -n) zając *m* a. zajączek *m* wielkanocny

Osterlamm /'ɔ:stɛlam/ *n* (-[e]s, +er) baranek *m* wielkanocny

österlich /'œ:stɛlɪç/ 1 *przym* [post, radość] wielkanocny

11 przysł [przystroić, dekorować] jak na Wielkanoc

Ostermontag /'ɔ:stɛ'mo:nta:k/ *m* (-[e]s, -e) Poniedziałek *m* Wielkanocny

Ostern /'ɔ:stɛn/ *n* (-, -) Wielkanoc *ż*; **frohe** ~! Wesołych Świąt Wielkanocnych!; **zu** ND a. **an** SD ~ na Wielkanoc

■ **wenn** ~ **und Pfingsten** a. **Weihnachten auf einen Tag fallen** pot. nigdy w życiu! pot.

Österreich /'œ:stɛraɪç/ *n* (-s, tylko *lp*) Austria *ż*

Österreicher /'œ:stɛraɪçɐ/ *m* (-s, -), ~in *ż* (-, -nen) Austria|k *m*, -czka *ż*

österreichisch /'œ:stɛraɪçɪʃ/ *przym* austriacki

Ostersonntag /'ɔ:stɛ'zɔnta:k/ *m* (-[e]s, -e) Niedziela *ż* Wielkanocna; **am** ~ w Wielką Niedzielę

Osterwoche /'ɔ:stɛvɔxə/ *ż* (-, -n) 1 (po Niedzieli Wielkanocnej) Tydzień *m* Wielkanocny 2 (przed Niedzielą Wielkanocną) Wielki Tydzień *m*

Osterzeit /'ɔ:stɛtsaɪt/ *ż* (-, tylko *lp*) okres *m* wielkanocny

Osteuropa /'ɔstɔɪ'ro:pa/ *n* (-s, tylko *lp*) Europa *ż* Wschodnia

osteuropäisch /'ɔstɔɪ'rope:ɪʃ/ *przym* [ludność, kraj] wschodnioeuropejski; **~e Geschichte** *ż* historia Europy Wschodniej

Ostfriesland /'ɔst'fri:slant/ *n* (-es, tylko *lp*) Fryzja *ż* Wschodnia

Ostküste /'ɔstkvɛstə/ *ż* (-, -n) wschodnie wybrzeże *n*

östl. (= östlich) wsch. (= wschodni)

östlich /'œstlɪç/ 1 *przym* 1 [kierunek, kurs] wschodni; **das** ~ **e Deutschland** *n* wschodnia część Niemiec; **~e Winde** *lm* wiatry ze wschodu 2 [kultura, obyczaje] orientalny, wschodni; **~e Küche** *ż* kuchnia orientalna; **~e Kampfsportarten** *lm* wschodnie sporty walki

11 przysł ~ **von etw** + **D** na wschód od czegoś; ~ **von Basel** na wschód od Bazylei

111 *przym* + **G** ~ **der Bahnlinie** na wschód od linii kolejowej

Ostpolitik /'ɔstpoli:ti:k/ *ż* (-, tylko *lp*) daw. polityka *ż* wschodnia (polityka krajów zachodnich wobec krajów bloku komunistycznego)

Ostpreußen /'ɔstprɔysn/ *n* (-s, tylko *lp*) Hist. Prusy *lm* Wschodnie

Ostrazismus /'ɔstra'tsɪsmʊs/ *m* (-, tylko *lp*) ostracyzm *m*

Östrogen /'œ:stro'ge:n/ *n* (-s, -e) estrogen *m*

Ostsee /'ɔstzɛ:/ *ż* (-, tylko *lp*) Morze *n* Bałtyckie, Bałtyk *m*; **an der** ~ nad Morzem Bałtyckim